

Črtomir Rojnik

Letenje mladih nič več ne fascinira

LX navigation je eno tistih sodobnih podjetij, za katerega lahko upravičeno trdimo, da že predstavlja Slovenijo v Evropi. Ukvarjajo se z visokotehnološkimi navigacijskimi sistemi, uporabnimi v glavnem za lahka, športna letala in jadralna letala. Gre za satelitsko navigacijo, ki močno olajša letenje v takšnih zrakoplovih. Imajo tudi certifikat FA1, svetovne letalske zveze, kar pomeni, da so blagovna znamka na globalnem trgu. Po mnenju izkušenih letalcev so njihovi sistemi odlični. Uporabljajo jih povsod, saj je LX navigation menda ena od treh firm, ki se na svetu sploh ukvarjajo s takšnimi sistemi.

Delajo torej navigacijske inštrumente za letala. Ti izračunavajo, prikazujejo in hranijo mape, lokacijo, višino, dolet letališča in podobne podatke. Vse je povezano s tehnologijo GPS, globalnim sistemom za pozicioniranje. Na inštrumentih tak sistem prikazuje podatke in računa, da lahko pilot s temi informacijami lažje in varneje leti. Eden ključnih elementov v njihovih napravah je tako imenovani »loger«, ki je v bistvu »črna skrinjica«, običajno v športnem letenju uporabna za tekmovanje, saj z njo lahko pilot dokazuje svoje dosežke. Loger beleži smer letala, višino, pozicijo, hitrost in vse to shrani v elektronski obliki. Ta datoteka na tekmovanjih velja kot dokazilo. Vse njihove inštrumente je možno priključiti na računalnik, kar omogoča lažjo hrambo podatkov. Vendar vsa ta tehnologija seveda ni poceni. Sistem Colibri, ki vsebuje le »loger« in osnovni navigacijski sistem, ki prikazuje smer in pilotu malo pomaga z zvokom, stane, denimo, okrog 250 tisočakov. Vendar je že takšen osnovni sistem nujen, saj je pilot drugače prepuščen kompasu, fotoaparatu za dokazovanje lokacije in barografu za merjenje višine. In, seveda, mapam. Tak, konvencionalni sistem je bistveno težje

obvladati, poleg tega pa je manj varen, saj se pilot lažje izgubi.

Mož, ki je osnoval to podjetje, je Črtomir Rojnik. Pravi, da se tega verjetno ne bi lotil, če ne bi bil navdušen nad letali že kot otrok. Sestavljal je razne modele, ki jih je potem spuščal, sčasoma pa se je lotil pilotskega tečaja. In tako je iz njegovega hobija nastalo podjetje. Pravi, da če ne bi šlo za ljubezen od otroštva, se s »temi neumnostmi« ne bi ukvarjal. Sedaj delajo »te inštrumente, visoko sofisticirane in maloserijske.« Preizkuša jih Črtomir Rojnik sam, saj meni, da bi bilo neodgovorno dati na trg pripomoček, ki ga ni sam preizkusil. »Vse, kar tukaj izdelamo, tudi sami razvijemo in preizkusimo«, pravi.

O Celju pa, da je tukaj bolj kot ne po naključju - ne vidi ne prednosti ne slabosti tega mesta. »Od Mestne občine Celje nisem še nikoli nič dobil, ničesar pa jim nisem ostal dolžan in to je to«. Je pa zanimivo, da Črtomir Rojnik nad Evropsko skupnostjo ni posebej navdušen.

»Veste kaj«, pravi, »to so pravljice za male otroke. Zame to pomeni le šest ur papirologije na teden manj«. Bo že vedel, saj veliko večino svojih izdelkov prodaja zunaj Slovenije. Tudi na prihodnost ne gleda ravno z optimizmom: »Mi smo dosegli svoj maksimum. Meje milijona evrov ne bomo prestopili, saj športno letenje stagnira«. Zadnje desetletje je prineslo sicer neke vzpone, padcev vsaj pri nas ni, čeprav je svetovno letalstvo v krizi, ampak tudi napredka ni nobenega. Pravi, da mladi danes enostavno niso več dovolj disciplinirani, da bi se bili pripravljene naučiti leteti. To namreč zahteva veliko dela, ljudje pa so postali preleni za takšno početje: »Brez drila lahko letiš zelo kratek čas.« Letenje jih tudi ne fascinira več, saj se ob morebitnem zasilnem pristanku na kakšni njivi ne zbirajo več zijala. No, vsaj ob takšnih breztragičnega izida ne...

V podjetju LX navigation pa poleg svojih letalskih sistemov razvijajo še enega. Gre za projekt, ki bi lahko nadziral in usmerjal predvsem flote kamionov, pa tudi ostala vozila. Tudi tukaj Črtomir Rojnik ohranja redkobesedno držo: »Glede na teoretični potencial, ki ga sistem ima, je zanimanje zanj zelo majhno. Ampak naša prednost je, da smo majhni, saj so veliki opustili zanimanje za ta projekt.«

G.S.

P.s.:

Članek je bil objavljen v Letopisu za leto 2003 občin Celje, Dobrna, Štore in Vojnik na strani 403.